

דין שומר שטלטל את הפיקדון ונשבר

לדברי הכל, **אם טלטל את הפיקדון לצורך הפיקדון**, [כגון שהיה במקום שקרוב להישבר, ובא לטלטל אותו למקום המשתמר], **בין אם נשבר אחר שהניחו, בין אם נשבר מתוך ידו**, מאחר שאין בטלטול הזה פגם בשמירתו, אין לחייבו אלא מדין שומר, ומאחר ששומר פטור באונס, אף זה **פטור מלשלם את מה שנשבר באונס**.

ואם טלטל את הפיקדון לצורך עצמו, והוציאו בכך מרשות בעליו, **אינו נפטר מלשלם, אלא אם החזירו לרשות בעליו קודם שנשבר**.

לדעת רבי יעקב בר אבא רק אם טלטלו על מנת **לגזול את כולו**, הוציאו בכך מרשות בעליו, להתחייב בהשבה. ולדעת רבי נתן בר אבא אפילו טלטלו על מנת **לגזול מקצתו**, הוציא את כולו מרשות בעליו, כגזול כולו, ומתחייב בהשבתו. ולדעת רב ששת אפילו לא התכוון להוציאו מרשות בעליו, **אלא להשתמש בו**, נעשה כגזולן להוציאו מרשות בעליו, משום ששואל שלא מדעת בעלים הרי הוא גזולן:

ונחלקו חכמים היאך מחזיר לרשות בעלים ונפטר בכך:

לדעת רבי ישמעאל – **אדם המשיב גזלה, יוצא ידי חובת השבה, אף בלא להודיע לבעלים** שהוא משיב, **ולכן אם כשהפקידו את הפיקדון אצל השומר, לא יחדו לו בעליו מקום בבית השומר, שישאיל להם אותו לצורך הפיקדון, הרי כל בית השומר כמקום השמירה של הבעלים, וכשמחליט השומר לשמור שוב ולא לגזול, ומניח את הפיקדון בכל מקום בביתו, הרי הוא משיב את הגזלה לבעליה, ואף על פי שלא הודיע לבעלים, קיים חיוב השבה, ושב לשמור כבתחילה. ולכן אם נטל את הפיקדון לצורך עצמו, ונשבר מתוך ידו, חייב לשלם, אף על פי שנשבר באונס, כדין גזולן שנשבר אצלו באונס. ואם הניח את הפיקדון בביתו על מנת לשומרו, ואחר כך נשבר, פטור מלשלם, כי חזר לו דין שומר כבתחילה. ואם מתחילה כשהפקידו אצלו את הפיקדון, יחדו לו בעליו מקום בבית השומר, שישאיל להם אותו לצורך הפיקדון, אין מקום השמירה אלא שם, וכשמחליט השומר לשמור ולא לגזול, אינו משיב את הגזלה, אלא כשישיב את הפיקדון לאותו מקום.**

ולדעת רבי עקיבא [שרבי יוחנן בדף מ"ג פוסק כמותו], **אדם המשיב גזלה, אינו יוצא ידי חובת השבה, אלא אם הודיע לבעלים שהוא משיב. ולכן בכל אופן שנטל את הפיקדון לצורך עצמו, אינו מקיים חיוב השבה בהחזירו אותו למקומו, אפילו יחדו לו בעליו מקום בבית השומר, והחזירו לשם. ומשעה שנטלו נעשה עליו כגזולן, ומתחייב בכל אונס שיארע בו, אף אחר שיניחנו, [אלא אם כן הודיע לבעליו שגזל אותם ומשיב להם].**

דין שולח יד בפיקדון

בפרשת שומר חנם נאמר, "ונקרב בעל הבית אל האקים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו". ובפרשת שומר שכר נאמר, "שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו במלאכת רעהו". ולמדנו מהכתובים הללו, שאין השומרים פטורים במה שכתבה בהם תורה, [שומר שכר באונס, ושומר חנם אף בגנבה ואבדה], אלא כשלא שלחו יד בפיקדון, אבל אם שלחו בו יד, חייבים לשלם, אף על פי שלא ניזוק הפיקדון מחמת שליחות ידם, אלא מחמת אונס, כי כששלחו בו יד, קנו אותו כגזולן, וחייבים לשלם מה שגזלו.

לדעת רבי יוסי בן נהוראי ולוי, השומר נחשב

לשולח יד בפיקדון, משעה שהגביהו להשתמש בו, אף על פי שלא חיסר ממנו כלום.

ולדעת רב ורבי יוחנן, אין השומר נחשב לשולח יד בפיקדון, אלא אם חיסר ממנו משהו.

מתחילה אמרו, שיסוד מחלוקתם הוא, האם הכתוב האמור בשומר שכר צריך לגופו או לא:

לדברי לוי ורבי יוסי בן נהוראי, די היה לכתוב בפרשת שומר חנם, ששולח יד בפיקדון אינו נפטר, במה שפטרה התורה את השומר, והיינו יודעים מקל וחומר, שגם בשומר שכר הדין כן, שהרי שומר שכר חמור משומר חנם, ואם שומר חנם השולח יד בפיקדון, חייב לשלם, כל שכן ששומר שכר חייב לשלם, אלא שאז היינו מעמידים את חיובו של שולח יד, רק באופן שחיסר את הפיקדון, ומתוך שכתבה תורה פרשה נוספת, למדנו ששולח יד חייב, אפילו כשלא חיסר את הפיקדון [=שומר שכר חמור משומר חנם, כי שומר שכר חייב בגנבה ואבדה, ושומר חנם פטור בה, ואף שיש חומרא בשומר חנם, שמשלם כפל, אם נשבע שנגנב ונמצא בידו, ושומר שכר אינו משלם כפל, מכל מקום אין זו חומרא, כי מי שמשלם בכל אופן, חמור ממי שמשלם רק אם ישבע לשקר, אף על פי שמשלם יותר].

ולדברי רב ורבי יוחנן, אם הדין הזה היה כתוב רק בפרשת שומר חנם, לא היינו למדים מקל וחומר, שגם שומר שכר דינו כן, כי יש חומרא בשומר חנם [שמשלם כפל], שאינה בשומר שכר, ומאחר שאין ללמוד דין שולח יד מזה לזה, הוצרכה התורה לכותבו בשתי הפרשיות, ומאחר שאין פסוק מיותר, אין לנו לרבות את חיובו, אלא כשמחסר את הפיקדון.

ולדברי רבא, הכל מודים ששני הכתובים הללו אינם צריכים לגופם, כי את עיקר חיובו של שולח יד, יש ללמוד מפרשת שואל, שהרי חייבה אותו תורה באונס, משום שנהנה, ואם כן, הוא הדין כל שולח יד בפיקדון, מאחר שנהנה, יש לחייבו אף באונס.

ויסוד מחלוקתם הוא מה יש ללמוד משני הכתובים היתרים לעניין שליחות יד, [האחד בפרשת שומר חנם, והשני בפרשת שומר שכר:

לדעת לוי, כתוב אחד בא ללמד, ששליחות יד אינה צריכה חיסרון. וכתוב שני בא ללמד, ששולח יד חייב, אף על פי שהיתה השמירה בבעלים, [כלומר שבשעת קבלת השמירה, היו הבעלים עושים לו עבודה, כמבואר בפרק השואל לעניין שאלה בבעלים]. ואין לומר, מאחר שדין שולח יד למד מדין שואל, אם היתה השמירה בבעלים, יהא פטור, כמו ששואל בבעלים פטור מאונס.

ולדעת רב, כתוב אחד בא ללמד, ששולח יד חייב, אף על פי שהיתה השמירה בבעלים. וכתוב שני בא לגזרה שווה "שליחות יד" "שליחות יד", שעל ידי גזרה שווה זו [משומר שכר לשומר חנם], אנו למדים, שהכתוב בפרשת שומר חנם, המחייב את השומר כפל, מדבר רק אחר שנקרב לבי"ד, ונשבע להם שגנב, אבל אמר זאת בלא שבועה, אינו משלם כפל.

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות

בלבד כסיכום קצר של הדף

לקבל בוואטסאפ שלחו את שמכם

ל: 050-6877088